

Kadın Kırımına Karşı Özgürleşme Mücadelesi

Aycan Diril

Kadın Kırımının Politik
Anatomisi ve Kadınların
Özgürleşme İradesi

Dilan Kunt Ayan

Yoz ve Zalim Sisteme Karşı
Yaşasın Kadın Mücadelemiz

Ezgi Sıla Demir

Kadın Kırımının
Sessiz Yapısı: Şiddetin
Toplumsal Anatomisi

Azime Bali

Ortadoğu'daki Kadınların
Mücadelesi ve 2025'te
Türkiye'deki Durum

İzmir Kadın Komünü

Kadına Yönelik Şiddetin
Görünmez Kökleri

Fatime Üzümlü Levent

Demokratik Modernitenin
İnşasında Birlikte Dönüşmek

İÇİNDEKİLER

- 1** Kadın Kırımının Politik Anatomisi ve Kadınların
Özgürleşme İradesi
Aycan Diril
- 7** Yoz ve Zalim Sisteme Karşı Yaşasın Kadın
Mücadelemiz
Dilan Kunt Ayan
- 11** Kadın Kırımının Sessiz Yapısı: Şiddetin Toplumsal
Anatomisi
Ezgi Sıla Demir
- 14** Ortadoğu'daki Kadınların Mücadelesi ve 2025'te
Türkiye'deki Durum
Azime Bali
- 17** Kadına Yönelik Şiddetin Görünmez Kökleri
İzmi Kadın Komünü
- 21** Demokratik Modernitenin İnşasında Birlikte Dönüşmek
Fatime Levent Üzül

Kadın Kırımının Politik Anatomisi ve Kadınların Özgürleşme İradesi

Aycan Diril-30 Kasım 2025

Kadına yönelik şiddet, bir kadın kırım politikası olarak yalnızca ataerkil kültürün değil; ulus-devletin militarist aklının, sınır politikalarının, güvenlikçi yapılarının ve hegemonik erkekliğin birleşim noktasında üretilir, onların kolektif organizasyonudur. Kadın kırım kavramı da bu yüzden yalnızca bireysel cinayetleri değil, bir halkın, bir topluluğun, bir kültürün öznesi olan kadınların sistematik olarak hedef alınmasını ifade eder

25 Kasım kadınların bedenleri, duyguları, düşünceleri, arzuları, emeği, yaşamları - esasında varoluşları- üzerinde kurulan tahakkümün tarihsel sürekliliğini, yapısal şiddeti görünür kılan bir hafızaya işaret ediyor. Bu nedenle tarihini, bugünle bağını ve buna karşı özgürlük pratiklerinin nasıl oluştuğunu tekrar tekrar konuşmaya ihtiyacımız var.

25 Kasım 1960'ta Dominik Cumhuriyeti'nde Trujillo diktatörlüğüne karşı mücadele eden Patria, Minerva ve María Teresa Mirabal'ın faşist devlet tarafından katledilmesi, kadınların yalnızca erkek şiddetinin değil, devlet şiddetinin de sistematik hedefi olduğunu kanıtlayan, erkek egemen devlet biçiminin kadın bedenini hem düşmanlaştırma hem de disiplin altına alma stratejilerinin örneklerinden biridir. Mirabal Kardeşler politik bir itirazın öncüsü olmanın yanında, sistemin de *düzene karşı tehdit* olarak tanımladığı kadın öznelerdi. Katledilmeleri, bu tehdit karşısında erkek devlet aklının refleksiydi, -öldürülme biçimi de dahil- çok daha derin bir politik niyet taşıyordu: kadın yaratımlarının cezalandırılması...

Bu simgeselleşen gün, ne kadına yönelmiş her türlü tahakküm biçiminin ilkiydi, ne de buna karşı direniş yalnızca bugünün şiddetle mücadele günü ilan edilmesi ve görünürlüğü ile sınırlıydı. Bugün yeniden dünyanın birçok yerinde yükselen otoriterliğin, neo-faşizmin ve ataerkinin nasıl iç içe geçtiğini anlamamızı sağlayan bir tarihsel harita oluşturdu. 1960ların faşizminden bugüne, neo-faşizm olarak da adlandırılan daha ince, sinsî ve geçişken bir sistem ortaya çıktı. Bu sistemde iktidar yalnızca yasaklayan değil, üreten, “normalleştiren”, sınır çizen bir ağ olarak işliyor. Demokratik araçları kullanan/aşındıran, neoliberalizmin beslediği ve en çok da kadın bedenine yönelmiş denetleme ve disiplin etme yöntemleri kullanıyor.

Kadın bedeninin kapitalist devlet tarafından düzenlenmesi, ataerkinin kurumsal işleyişi ve ulus-devletin güvenlik mantığı bugün hem yaşam ve bedenler üzerinde düzenleme ve denetleme biçimi olarak biyopolitikanın hem de ölüm üzerinde kurulan bir iktidar biçimi olarak nekropolitikanın kesişim noktasını oluşturuyor; böylece Mirabal Kardeşlerin faşist rejim tarafından hedef alınmasıyla Türkiye’deki güncel kadın kırım politikaları benzer tarihsel ve teorik ekseninde buluşuyor.

ABD’de, Latin Amerika’da, Avrupa’da olduğu gibi, Türkiye’de de otoriter sağ, milliyetçilik, ırkçılık ve ataerki ortaklığının yarattığı iklimde kadınların yaşamları, kimlikleri yeniden siyasal bir savaş alanına dönüştürülüyor. Bu öyle bir savaş ki, dünyadaki tüm sıcak çatışmalı savaşlardan daha fazla sayıda kadın (her yıl 50 binden fazla kadın ve kız çocuğu) sistematik olarak, yüzyıllardır öldürülüyor. İstanbul Sözleşmesi’nden çıkılması, kadın örgütlerinin hedef gösterilmesi, aile yılı tartışmaları, LGBTİ+’ların düşmanlaştırılması, kadınların yine yeniden kutsal annelik mitiyle evden/aileden ibaret kılınması, emeğin değersizleştirilmesi, bedenin “metalaştırılması”, kadın cinayetlerinde sistematik cezasızlık, medyanın ürettiği şiddet bu kırımın çoklu versiyonları olarak ortaya çıkıyor.

Kadınların bedenli oluşları hem maddi olarak yok ediliyor hem de aile, devlet, hukuk, din, sermaye gibi iktidar alanları, beden üzerinden sürekli yeniden üretiliyor. Kadınlar öldürülürken devletin, hukukun, medyanın, aile kurumunun **orada** olması tesadüf değil, tam da bu sebeple şiddet bireysel bir patoloji değil; sürekliliği olan, “işlevsel” ve politik bir pratik oluyor.

Kadın kırımı (*femicide-feminicide*)[1] tartışması da bu nedenle önemlidir. Kadın kırımı kadınların kadın oldukları için öldürülmesi ve öldürmeyi mümkün kılan devlet ve toplum mekanizmaların suç ortaklığını içerir. Salt bir suç türü değil; politik bir rejimin tasviridir.

Bu ilişkiselliğin kadınların tüm varoluşuna yönelmiş sistematik bir kırım olarak adlandırılmasını bir tercih değil bir zorunluluk olarak önümüze koyar.

Kadın kırım politikaları, cinsiyetçilikten beslenir ve onun yeniden inşasının bir yoludur. Kadınların yaşamları yalnızca bedensel olarak değil, toplumsal, tarihsel ve politik olarak da sürekli bir yok sayılma sürecine maruz kalır. Tarihin çok eski dönemlerinde ve mekânlarında çeşitli aygıtlarla kendini örgütleyen bu temel ideoloji kadını “mutlak öteki” olarak kuran tahakküm sistemini yaratır. Cinsiyetlendirilmiş kimlikler, yaşamın merkezinde değil, sürekli dışında tutulur. Bu dışlama alanı aynı zamanda şiddeti süregelen kılan alandır. Öyle ki cinsiyetçiliğin kendini var etmesi, fiziksel, duygusal, psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet gibi her türlü biçim ve araçla mümkün olur. Kadın cinayetlerinin doğrudan sistemin normal olduğunu söyleyen kadın hareketleri, kadına yönelik şiddeti düzenin dışına taşan bir istisna hali değil, bizzat düzenin üretim tarzı olarak tanımlar. Kadın öz savunma hakkından, direnme, itiraz etme hakkından, kendi ekonomisinden, siyasal karar alma ve yönetme hakkından alıkonmaya çalışılır.

Kadın kırım politikaları, dincilikten beslenir ve onun yeniden üretir. Kadın varlığını itaatkâr olarak kuran, aile içinde “üremeden ibaret bir anne” olarak konumlandırıran ve bunu değişmez bir fitrat olarak sunan bu ideoloji kendisini tanrısal buyrukla meşrulaştırır. O nedenle “namus” ve “ahlak” kavramları sistemin ve dinciliğin elinde bir şiddet aygıtına dönüşür.

Kadın kırım politikaları bilimcilikten beslenir ve onu yeniden üretir. Doğayı bir makine gibi nesneleştiren, insanı, insan olmayan tüm oluşların üstüne koyan ve insan tanımını bilen, akla sahip erkek özne olarak kuran bilimcilik; kadını, bedeni, doğayı özdeş kılarak üçüne de yönelmiş talanın dayanağını oluşturur. Kadınların bilgiyi toplumsallaştırdığı süreçlerden, agoralardan, cadı avları ile yaşam ve sağaltım alanlarından, akademilerden baskı, şiddet ve ayrımcılıkla dışlanmasının nedeni de budur.

Kadın kırım politikaları sömürgecilikten beslenir ve onun yeniden üretir. Kadının emeği, bilgisi ve ürettiklerinin sömürülmesi, talanın, ekolojik yıkımın, işgallerin, fetihlerin, katliamların ve savaşların bu sömürüden öğrenilenlerle ilerlediğini gösterir. O nedenledir ki savaşlar söz konusu kadınlar olduğunda ortada bir silah yokken bile özel ve dehşetli yürütülür. Tecavüzler, köle olarak satılmalar, cariyeleştirme bunun örnekleridir. Bosna, Ruanda, Vietnam, Bangladeş, Japonya savaşlarında, Afrika’da halklara, Amerika’da

yerlilere, Aborjinlere uygulanan sömürgeciliğin tümünde bunlar öne çıkar.[2] Yine hepimizin en yakından bildiği dincilik, sömürgecilik, ırkçılığın harekete geçirdiği IŞİD çetelerinin Şengalli kadınlara, Suriye’de HTŞ ve cihatçı çetelerin Alevi ve Dürzi kadınlara karşı uyguladıkları köleleştirme, tecavüz, işkence savaş suçlarında bu görünür olmuştur. *Kadın kırım politikaları, faşizmden beslenir; milliyetçiliğin, ulus-devletin kendini yeniden üretme biçimidir.* Sömürge halklara -mesela Kürtlere- yönelmiş milliyetçi, faşist saldırılar bilhassa Kürt Kadınlara özel savaş politikalarını da uygular. Devletin yasası, kolluğu, yargısı her bir yandan kadınların bedenine, duygu ve düşün dünyalarına, eylemlerine biçim verip düzenleyerek, yabancılaştırarak ve aşındırarak ince ince saldırırken; itiraz edenleri gözaltı ve tutuklamalar ile kapatarak, kaybedilmeleri, taciz ve tecavüzleri sistematik cezasızlıkla sonuçlandırarak bu sistemi üretir.

Kadın kırım politikaları kapitalist sömürüden beslenir ve onun yeniden üretir. Kadınlar ev içinde köleleştirilip bakım emeğinin asli sorumlusu haline getirilir; işgücü, nüfus, ordu ve sermayenin yeniden üretim alanı kılınır. Kendi emeklerine ve bedenlerine yabancılaşarak toplumsal, ekonomik, siyasal ve kamusal alandan uzaklaştırılır. Kadın yoksullaştırılarak ekonomiden dışlanır. Çalışma hayatında ise, eşitsizliğe, ayrımcılığa, şiddetin her biçimine ev içinde olduğu gibi çoklu bir şekilde maruz kalır. Kapitalizm bedeni metalaştırıp her bir parçasını pazar haline getirir. Güzellik endüstrisi, dijital medya, moda ve kozmetik sektörü ile bilhassa kadın bedeni üzerinden tüketim ve gösteri toplumu yaratmanın yolları oluşturulur. Kadının bu sistematik şiddetin bizzat öznesi de olabildiği mevcut politikalar öyle kaygan ve görünmezdir ki itiraz etme olanaklarını bile alıverir elinden.

Bu ideolojik temeller üzerine kurulu çoklu sistem içinde bazı hayatlar yas tutulmaya değer görülürken, bazı hayatlar hiçbir zaman tam anlamıyla yaşanmaya değer olarak tanınmaz. Bu tanınmazlık, kadın cinayetlerinin sıradanlaştırılmasının, haber bültenlerinde nesnel veri iletimi bir rutin hâline gelmesinin, hatta bazı mahkeme salonlarında tahrik indirimi, “erkekliğin” iyi hâl indirimine dönüştürülmesinin temelidir. Yargılamaların sürüncemede bırakılması, cezasızlığın faillere cesaret vermesi aslında tekil bir ihmal değil; yaşamları değersizleştiren bu politik aklın sistematik bir şiddetidir. Kadın kırımı tam da öldürmeyi mümkün kılan devlet ve ataerki ortaklığıdır.

O nedenle kadınlara yönelmiş cinsiyetçi kırımın sömürge halklara, inançlara, topluluklara, doğadaki her bir varoluşa saldırının da temel noktalarından biri olduğunu görmek gerekir. Bu ilişkisel tahakküm ideolojilerinin adının konması şiddeti de cinayetleri de kadının varoluş mücadelesini de daha açık anlamaya yardımcı olur. Kadına yönelik

şiddet, bir kadın kırım politikası olarak yalnızca ataerkil kültürün değil, ulus-devletin militarist aklının, sınır politikalarının, güvenlikçi yapılarının ve hegemonik erkekliğin birleşim noktasında üretilir, onların kolektif organizasyonudur. Kadın kırım kavramı da bu yüzden yalnızca bireysel cinayetleri değil, bir halkın, bir topluluğun, bir kültürün öznesi olan kadınların sistematik olarak hedef alınmasını ifade eder. Kadınların hem bedeni, hem sözü, hem toplumsal rolü hem de politik özneliği hedef hâline geldiğinde, artık mesele sadece kadın cinayeti değil, bir toplumsal düzenin kadınlar üzerinden yeniden inşasıdır. Kadın adına konuşan, eyleyen, yöneten, en nihayetinde de kırımdan geçiren bir erkeklik pratiği oluşmuştur.

Katmanlaşmış, tek tipleşmiş ve tahakküm ilişkilerinin esas olduğu bu anlayış bugün kadınların ve tüm ötekileştirilmiş varoluşların çoklu şiddet, baskı ve zor aygıtlarına maruz kalmasına neden oluyor. Yasalar, mahkemeler, medya, aile kurumu, dinsel iktidar yapıları, eğitim sistemi, sermaye ve güç ilişkileri aynı erkeklik rejimini yeniden üreterek kadınların yaşam alanlarını daraltıyor. Ancak...

Kadınlar tam da buradan kendilerini köle, nesne, mutlak öteki olarak kurmaya çalışan sisteme karşı yüzlerce yıldır, özneleşerek, özgürlük mücadelesi vererek, direnç göstererek itiraz ve isyan ediyor. Kadınların direnişi yalnızca erkek şiddetine karşı değil; kadın bedenini, emeğini, sözünü ve siyasal varlığını disiplin altına almaya çalışan ataerkil kapitalist devlet mantığına karşı örgütleniyor.

Kadınların konulan ve görünmezleştirilen sınırları aşması, bu ortaklığın ve sürekliliğin kırılmasına, dönüştürülmesine ve yaratıcı özgürlük pratiklerine imkân açıyor. Kadınlar her 25 Kasım'da bu organizasyonu teşhir ediyor, reddediyor ve karşısında özgürlük fikrini savunuyor. Ölenlerin adını haykırıyor, failleri teşhir ediyor, peşlerini bırakmıyor. Yalnızca cinsiyetçi mekân olan adliyeleri değil, sokakları, geceleri, yeri ve göğü dolduruyor. Çünkü kadınlar faşizmin karşısındaki en büyük tehdidin özgürlüğü yaratan kadın özneler olduğunu biliyor.

Bugün dünyanın dört bir yanında yükselen otoriter dalğanın kadın kırımını kurumsallaştıran yönlerine karşı kadınlar devasa bir mücadele yürütüyor. Kadınları, LGBTİ+'ları, göçmenleri, yoksulları, çocukları, gençleri, halkları, toplumları hedef alan şiddetin ortak kaynağı olan devletin kendisini yeniden kurma arzusuna karşı kadınların özgürlüğü, bu düzenin en temel tehdidi oluyor. O yüzden ki, Türkiye'de Kürt Kadın Hareketi barışın öznesi, demokratik toplumun öncüsü oluyor. Rojava'da kadınlar devrim

yapıyor, yaşamı örgütlüyor. Feministler tüm dünyada kesişimsel bir mücadele yürütüyor, bu kırımı durdurma iddiasını örgütlüyor. Latin Amerika’da Zapatista kadınlar, İran’da Jin, Jiyan, Azadî hareketi, Filistin’de, Hindistan’da, Suriye’de coğrafyası, inançları için mücadele eden kadınlar... tüm bu politikalara karşı dayanışma ve ittifakı deneyimliyor.

Kadınların “ölmek istemiyoruz” isyanı, bireysel bir hayatta kalma talebi yanında, erkek egemen sistemin tamamına yöneltilmiş radikal bir politik itirazdır. Kadınların şiddete, baskıya ve yok sayılmaya karşı geliştirdiği direniş, Spinoza’nın *conatus*[3] dediği varoluş çabasının en somut hâlidir; sistemin bu çabayı bastırma girişimlerine karşı kadınların her itirazı, kendi kudretini etkin biçimde ortaya koyan özgürleşme mücadelesidir. Varoluş çabasının aynı zamanda direnişle ilişkisini kurar. Bedensel bir canlılıktan fazlasıdır kastedilen. Tüm bir varoluşun özgürlük ve neşe içinde yeniden ve yeniden oluşudur. Kadınlar varlığı sadece savunan değil kuran, dönüştüren, eyleyen, yaratan ve farklılaşarak hakikate eşlik edendir, öyle olsundur.

Dolayısıyla ölümler ve şiddetin her biçimine yönelik kadınların var olma arzusu, özgür oluş çabası direnişten yaratılır, direnişi yaratır. Bu direniş, kadınların yalnızca kendileri için değil, toplumun tamamı için yeni bir ilişkisellik ve özgürlük zemini kurduğunu gösterir. Kadınların sürdürdüğü varoluş mücadelesi, dayanışmayla güçlenen, sınırları ve yasakları aşan etik-politik bir hatta, kolektif bir yaşamı, demokratik bir toplumu yeniden kurmanın en güçlü imkânına dönüşür.

[1] Uluslararası literatürde “**femicide**”ve“**feminicide**” kavramları birbirine yakın olsa da **aynı şeyi anlatmaz**. *femicide* kadının cinsiyeti nedeniyle erkekler tarafından öldürülmesini ifade ederken, *feminicide* kadınların öldürülmesini **mümkün kılan devlet, hukuk, kolluk, medya ve toplumsal yapıların sistematik sorumluluğunu** içeren politik kavram olarak tartışılır.

[2] <https://jineoloji.eu/tr/kadin-kirimini-tanimlamak-ve-mucadele-stratejisi-gelistirmek/> (Son Erişim: 19 Kasım 2025)

[3] **Conatus**: Spinoza’da her varlığın kendi varoluşunu sürdürme, kendinde kalma ve kendi kudretini artırma yönündeki içkin çabasıdır.

Yoz ve Zalim Sisteme Karşı Yaşasın Kadın Mücadelemiz

Dilan Kunt Ayan-30 Kasım 2025

“Çocuklarımızın, bu yoz ve zalim sistemde yetişmesine izin vermeyeceğiz. Bu sisteme karşı savaşmak zorundayız. Ben kendi adıma her şeyimi vermeye hazırım; gerekirse hayatımı da...” -Patria Mercedes Mirabel

Tarih 25 Kasım 1960'ı gösterdiğinde üç kız kardeş, Clandestina Hareketi'nin öncülerinden Minerva Argentina Mirabel, Maria Teresa Mirabel ve Patria Mercedes Mirabel Dominik Cumhuriyeti'ndeki Trujillo diktatörlüğüne karşı mücadelede oldukları günlerde tecavüz edilip katledildiler. Devlet yetkilileri bedenlerine kaza süsü vererek bu katliamı bir cinayet olmaktan çıkarmaya çalıştı. Bedenleri bir uçurumun kenarında bulundu. Fakat olayın bir tecavüz ve katliam olduğu kısa sürede anlaşıldı. 25 Kasım 1981'de Kolombiya'da organize edilen Birinci Latin Amerika ve Karayip Kadınlar Kurultayı'nda ve 1999'da BM Genel Kurul Kararlarıyla, katledildikleri günü, “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele ve Uluslararası Dayanışma Günü” ilan edildi.

Trujilo ve diktatörlüğünü bu kadar yıldan sonra acılar dışında kimse hatırlamıyorken, Mirabel Kardeşleri her yıl dünyanın yarısı, bütün dünya kadınları anmaya ve anılarıyla mücadele etmeye devam ediyor. Çünkü haklıydılar, hakikatin peşinden gitmekten korkmadılar. Ve hayatları pahasına bu sistemle savaştılar...

Aradan 65 yıl geçmesine rağmen uğruna savaştıkları dünyanın kötülüğü değişmedi, her yıl hala binlerce kadın katledilmeye, ülkeler savaşlar açarak veya savaşların çıkmasını destekleyerek veya otoriter rejimlerle kadınları, çocukları, kültürleri, inançları, kimlikleri

katletmeye devam ediyor. Kadına yönelik şiddet ise büyük bir savaş bilançosu olmaya... Erkek şiddeti verilerini anlatmak hiçbir kadının severek yaptığı bir iş değil. Fakat sessiz, sakın, görünmeden yürütülen bu saldırıları görünür kılmak ve ataerkiyi ifşa etmek için bu yöntemi kullanmak zorunda bırakıyoruz. Aksi takdirde; “kadın-erkek eşit, ortada bir sistem sorunu yok” denmeye ve kadınlar sessizce, normalmişçesine öldürülmeye devam ediyor.

Ve dünya verileri gözlerimizin önüne korkunç bir tablo seriyor. BM “tahmini” verilerine göre her yıl ortalama elli binden fazla kadın erkek şiddeti ile öldürülüyor. Bir başka hesaplamayla dünyada her bir saat içinde en az beş kadın katlediliyor. 8,2 milyar insan nüfusundan her yıl en az elli bin kadın sadece kadın olduğu için erkekler tarafından öldürülüyor.

Bütün bu acı gerçekliklerin arasında AKP iktidarı Türkiye’deki kadına yönelik şiddet oranlarının düştüğünü, aile güçlendirilirse bu sorunun da çözüleceğine inanmamızı bekliyor. Ya da inanalım veya inanmayalım, bildiğini okumaya devam ediyor. Tarihi, sosyolojiyi, bilimi ve de en önemlisi kadınların yaşamlarını buruşturup çöpe atıyor, muhafazakâr ideolojik hattını kadınların yaşamlarını göz ardı ederek inşa etmeye çalışıyor. Kadınları kendi başlarına bir varlık olarak kabul etmiyor ve sadece aile içerisindeki bireyler olarak tanımlıyor. Yaşanan şiddet ve bu şiddetin yarattığı krizi çözmek gibi bir amaç yok. Şiddet olağan bir olgu gibi görülmeye, yaşatılmaya devam ediyor. Sonuçları ise kadınların yaşamları oluyor. Acı gerçekliğimize göre;

2024 yılında en az 394 kadın cinayeti ve 259 “şüpheli kadın ölümü” gerçekleşti. (Kadınları öldürüp, cinayeti “şüpheli” hale getirmenin ne demek olduğunu belki de en iyi Mirabellerden biliyoruz...)

2025’in ilk on ayında en az 317 kadın erkek şiddeti ile katledildi.

Bu verilerin soğuk bir rakamdan ibaret olmadığını bilmek her kadını öfkeliyor. Bizlerden çalınan yaşamlar rakamlarla ifade edilmeyecek kadar değerliydi, değerliler çünkü. Erkek şiddetine boyun eğmediği için boşanmak isteyen kadınların katledilmesi, boşandıktan sonra peşlerini bırakmayan eski kocalar tarafından kadınların katledilmesi, kendi yollarını seçmek istedikleri için babalar, amcalar, abiler, evdeki erkekler tarafından kadınların katledilmesi, hiçbirisi bir tesadüfün sonucu olmadı. Bin yıllardır inşa edilen erkekliğin ve bugün kışkırtılarak ayakta tutulmaya çalışılan ataerki sistemin birer sonucu hepsi.

TBMM’de son dört yıl içerisinde iki kez Kadına Yönelik Şiddeti Araştırmak ve Önlemek amacıyla komisyon kuruldu. AKP’nin komisyona çağırdığı isimlerin çoğu ataerkil şiddeti psikolojik ve kişisel gerekçeler anlatarak meşrulaştırmaya çalıştı. Öyle ki bir erkek akademisyen; “erkeklerdeki ayı geni şiddet uygulamalarına sebep oluyor” dedi. Çözümleri ise basit; aileyi güçlendireceğiz, bu işi çözeceğiz.

Komisyonların ve yapılan sözde açıklamaların elle tutulur hiçbir çıktısının olmaması bir yana; AKP bütün bu çalışmaları toplumsal tepkiyi azaltmak adına kullanışlı bir aparat olarak öne sürmeyi devam ediyor. Daha fazla kadın katledince bir komisyon kuruluyor, bakın bu işle ilgileniyoruz deniliyor, sonrası aynı...

Bir sistem sorununu psikolojik, kişisel gerekçelerle açıklamaya çalışmanın sosyolojik olmadığı gibi elle tutulur bir yanı da yok. Erkeklerin “öfke sorununu çözmeye” çalışıyorlar mesela. Hiçbiri de çıkıp demiyor “işte, kahvede sinirlendiği adama sesini çıkarmıyor, öldürmüyor da evdeki kadın nasıl da “kolay lokma” oluyor?” Hiçbiri demiyor mesela “kadınlar öfkelenince neden erkekleri öldürmüyor da erkekler öfkelenince kadınları acımasızca katlediyor...” Bizler cevabını iyi biliyoruz.

Elbette ki bu yaklaşım tesadüf değil. Ataerkil sistemi olabildiğince canlı tutmaya çalışan, bu yolla erkekliği yücelterek ideolojik amaçları gerçekleştirmeye çalışan bir politik hat var karşımızda. Cumhurbaşkanı önce 2025 yılını Aile Yılı ilan etti, fakat bu kadar erkeklik krizinin olduğu bir ortamda istedikleri “mutlu aile” ortamını yakalamayacaklarını fark etmiş olsalar ki hedefi daha da büyüterek 2026-2035 yılını “Aile ve Nüfus 10 Yılı” ilan etti.

Ve yapılan açıklamada “doğurganlık oranlarındaki düşüşü varoluşsal bir tehdit olarak” değerlendirdi. “Doğurganlık hızı ilk kez 1,48’e geriledi, bu bir felaket.” Kadın cinayetlerinin bu denli yüksek olduğu ülkede bu cinayetlere dair bir gün bile “tehdit, felaket...” gibi açıklamalar yapılmadı. “Aile, kadını koruyan, çocuğu büyüten, sosyalleştiren, insanı yaşatan bir yapıdır.” diye de ekledi. Ailelerinin içerisinde katledilen kadınlarla ilgili tek bir söz söylemeden...

Bugün hala mahkemeler erkek katillere tahrik indirimi, iyi hal indirimi yapmaya devam ediyor. Şiddet gördüğü için karakollara başvuran kadınlar “kocandır, bir şey olmaz” diyerek evlerine geri gönderiliyor. 6284 uygulanmıyor, zar zor bin bir emekle çıkartılan koruma kararlarına rağmen kadınlar öldürülmeye devam ediliyor. Kadının özgürleşmesi değil, evinde köleliği kabul etmesi için elinden geleni yapan bir zihniyet ile karşı karşıyayız.

Fakat Mirabellerin başlattığı mücadelenin gerekçesi hala çok canlı. Kadınlar hayatları pahasına yaşamaya, mücadele etmeye devam ediyor, ataerkil sistem ise katletmeye... Lakin 65 yıl sonra kadın mücadelesi şimdi daha güçlü, daha özgür, daha büyük. Erkekliği yücelten, kadın varlığını büyük bir tehdit olarak gören bu sisteme karşı kendi yolumuzda kendi yöntemlerimizle evlerde, sokaklarda, iş yerlerinde, okullarda, siyasi partilerde, olduğumu her yerde direnmeye devam ediyoruz... Mirabellerin direnişleri boyunca kullandıkları kod adlarının adı olan “Kelebekler” tarihe büyük bir miras da bıraktı, mücadelemiz tıpkı onların isimleri gibi kelebek etkisi yaratarak büyümeye etti, ediyor. Biz bunu #metoo eylemlerinde, Jin Jiyan Azadî protestolarında, Las Tesis dans protestolarında, uluslararası kadın grevlerinde gördük. Dünyanın bir köşesinde uçan kelebek diğer köşesinde kendi kanatlarıyla uçmaya, büyük fırtınalar koparmaya devam etti. Çünkü sevgili Patria Mirabel’in söylediği gibi; “çocuklarımızın bu yoz ve zalim sistemde yetişmesine izin vermeyeceğiz...”

Bu dil, devletin suskunluğu ile birleştğinde, kadınların yaşam hakkı bir yorum meselesine dönüşüyor. Oysa kadın kırımında mesele “öfke” değil, iktidar. Kadınların boşanmak, kendi kararını vermek, kamusal alanda görünür olmak istemesi erkek egemen düzen için bir tehdit olarak görülüyor. Bu yüzden her kadın cinayeti aynı zamanda bir “erkeklik resti”.

Erkeklik Krizi ve Şiddetin Kültürü

Türkiye’de erkeklik, hâlâ iktidar ve sahiplik üzerine kurulu. Kadın, eş, kız kardeş ya da sevgili değil; “ait olunan” bir şey olarak görülüyor. Bu sahiplik duygusu kırıldığında —kadın hayır dediğinde, gitmek istediğinde, yaşamak istediğinde— erkeklik krizi başlıyor.

Bu kriz, yalnızca bireysel değil, kültürel. Erkek çocuklarına “erkek adam ağlamaz” denir, kadınlar ise “namus” adı altında kontrol edilir. Bu toplumsal kodlar, erkeklere şiddetin bir “hak arama biçimi” olduğu yanılsamasını sunar. Kadın kırımının zemini işte bu kodlarda, bu kültürel eğitimde atılır.

Medya ve Şiddetin Pornografisi

Medya, kadın cinayetlerini hâlâ dramatik hikâyeler olarak sunuyor. “Sevdi, öldürdü”, “Kıskandı, vurdu”, “Tartışma ölümle bitti.” Bu başlıklar, failin duygularını merkez alarak şiddeti romantikleştiriyor. Kadının adı çoğu zaman soyutlanıyor; o bir “olay”, bir “vak’a”, bir “kadın cesedi” olarak haberleşiyor.

Bu temsil biçimi, kadın cinayetlerinin sürekliliğini görünmez kılan bir estetik üretir. Şiddetin pornografisi, seyirlik bir şeye dönüşür. Oysa her kadın cinayeti, patriyarkanın yeniden üretilmesidir; medyanın görevi bunu seyir değil, sorgu konusu yapmaktır.

Kadın Hareketi: Direnişin Toplumsal Hafızası

Bugün Türkiye’de kadınlar, belki de tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar örgütlü, dayanışmacı ve ses çıkaran bir noktada. Kadın cinayetlerine karşı yürüyen, adalet nöbetleri tutan, sosyal medyada isimleri unutturmayan kadınlar, toplumsal hafızayı yeniden kuruyor. Çünkü bu ülkede “unutmak” iktidarın en büyük aracıdır; kadın hareketi ise unutmaya izin vermeyen tek bellektir.

“Bir kişi daha eksilmeyeceğiz” sözü, sadece bir slogan değil, bir yaşam politikasıdır. Kadınlar artık yalnızca ölmemek için değil, yaşam hakkının anlamını yeniden tanımlamak için direniyor.

Sonuç: Bir Toplumun Röntgeni

Kadın kırımının geldiği son nokta, bir toplumun kendisiyle yüzleşme biçimidir. Her öldürülen kadında, devletin suskunluğu, hukukun tarafsızlığı ve toplumun sessizliği yankılanıyor. Bu nedenle kadın cinayetleri, sadece kadınların değil, toplumun tüm dokusunun çürümesidir.

Ama hâlâ umut vardır — çünkü her şiddet haberinden sonra bir kadın daha sokakta, mahkemede, mecliste, yazıda, sanatta ses çıkıyor.

Kadın kırımının karşısında duran her söz, yaşamın yeniden kurulabileceğine dair bir sözdür.

Ortadoğu'daki Kadınların Mücadelesi ve 2025'te Türkiye'deki Durum

Azime Bali-30 Kasım 2025

2025 yılı, Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda karanlık bir tablo ortaya koyuyor. TÜİK verilerine göre, 15–59 yaş aralığındaki kadınların önemli bir bölümü fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade ediyor. Her sekiz kadından biri fiziksel şiddet, üç kadından biri psikolojik şiddet, beş kadından biri ekonomik şiddet ile karşı karşıya kalıyor

Her yıl 25 Kasım, Birleşmiş Milletler tarafından Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak anılıyor. Bu tarih, Dominik Cumhuriyeti’nde diktatörlüğe karşı direnen Mirabal Kardeşlerin 1960 yılında katledilmesini hatırlatırken, kadınlara yönelik şiddetin politik, tarihsel ve toplumsal köklerine işaret eden güçlü bir çağrı niteliği taşıyor.

Bugün, yalnızca yas tutmak için değil; devletleri, toplumları ve bireyleri kadınların maruz kaldığı şiddetin sorumluluğunu almaya davet etmek için var.

Ortadoğu’daki Kadınlar: Sessizlikle Çevrili Bir Direniş

Ortadoğu’da kadınlar, tarihsel eşitsizliklerin, ataerkil normların, ekonomik kırılganlıkların ve çatışmaların iç içe geçtiği bir toplumsal yapıda yaşamlarını sürdürmeye çalışıyor. Bölgenin pek çok ülkesinde fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet yaygınlığını korurken; yasal boşluklar, toplumsal tabular ve “aile mahremiyeti” söylemi, kadınların yaşadığı şiddetin görünmezleşmesine yol açıyor.

Suudi Arabistan’da devam eden “namus” cinayetleri, Suriye ve Yemen’de süren savaşlar nedeniyle mülteci kadınların maruz kaldığı cinsel istismar vakaları ve Mısır’daki yaygın sokak tacizi, bu gerçekliğin yalnızca görünen yüzü.

Bununla birlikte, bölgedeki kadınlar sessiz değil. Lübnan’daki feminist hareketlerden Mısır’daki kadın örgütlerine kadar birçok yapı, yasal reform, dayanışma ağları ve toplumsal bilinç çalışmalarıyla mücadeleyi büyütüyor. Kalıcı değişimin ise ancak erkeklerin de dahil olduğu, devletlerin sorumluluk aldığı ve toplumsal normların dönüşümünü hedefleyen politikalarla mümkün olduğu açık.

Türkiye’de 2025: Verilerin Gösterdiği Acı Gerçekler

2025 yılı, Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda karanlık bir tablo ortaya koyuyor. TÜİK verilerine göre, 15–59 yaş aralığındaki kadınların önemli bir bölümü fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade ediyor. Her sekiz kadından biri fiziksel şiddet, üç kadından biri psikolojik şiddet, beş kadından biri ekonomik şiddet ile karşı karşıya kalıyor.

Dijital şiddetin özellikle genç kadınlar arasında yükseldiği görülüyor; çevrimiçi taciz ve ısrarlı takip, kadınların gündelik yaşamında yeni bir tehdit alanı oluşturuyor. Boşanmış kadınlar ise en kırılgan gruplardan biri olarak öne çıkıyor; bu grupta şiddet oranları evli kadınlara kıyasla çok daha yüksek.

Sivil toplum örgütlerinin raporları, erkek şiddeti nedeniyle hayatını kaybeden kadınların sayısının yıl boyunca yüksek seyrettiğini gösteriyor. Faillerin büyük bölümü eş veya eski eşlerden oluşuyor; yani şiddetin en fazla “ev” içinde meydana gelmesi, kadınların en güvende olması gereken alanın aynı zamanda en tehlikeli yer haline geldiğini gözler önüne seriyor.

Ekonomik kriz, sosyal güvencesizlik ve öfke kontrolü sorunları da şiddetin nedenleri arasında önemli bir yer tutuyor. Tüm bu veriler, koruma mekanizmalarındaki eksiklikleri, yasaların uygulanmasındaki yetersizlikleri ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinliğini bir kez daha ortaya koyuyor.

Sessizliği Yarmak: 25 Kasım’ın Politik Çağrısı

25 Kasım, toplumun kadınlara yönelik şiddeti sıradanlaştıran sessizliğini bozmak için güçlü bir çağrı niteliği taşıyor. Ortadoğu’daki kadınlar gibi Türkiye’de yaşayan kadınlar da,

hak mücadelesinde yalnız bırakılmamalı; devlet politikaları, hukuki mekanizmalar ve toplumsal bilinç bu mücadeleyi destekleyecek şekilde güçlendirilmelidir.

Eğitimden hukuka, medyadan yerel yönetimlere kadar hayatın her alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen politikalar hayati önem taşıyor. Kadınların yaşam hakkının güvence altına alındığı bir toplum, herkes için daha özgür ve daha adil bir gelecek anlamına gelir.

Her kadın ve her kız çocuğu için şiddetsiz bir yaşam mümkün. Bu, ancak sessizliğin kırılması ve dayanışmanın büyütülmesiyle gerçekleşebilir.

Kadına Yönelik Şiddetin Görünmez Kökleri

İzmir Kadın Komünü-30 Kasım 2025

Kadının ekonomik bağımsızlığı, ataerkinin en temel dayanağını çözer. Kadınların üretim araçlarına, emeğin örgütlenmesine ve kamusal karar süreçlerine erişimi, şiddetin yapısal zeminini zayıflatır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi, aynı zamanda mülkiyetin demokratikleştirilmesi mücadelesidir

Kadına yönelik şiddet, modern dünyada en yaygın insan hakları ihlallerinden biridir. Ancak bu şiddet ne yalnızca bireysel bir sapma ne de kültürel bir “alışkanlık”tır; o, tarihsel olarak şekillenmiş mülkiyet ilişkilerinin, toplumsal cinsiyet rejimlerinin ve iktidar biçimlerinin kesişiminde doğmuş bir olgudur.

Şiddet, toplumsal düzenin “özel alan” dediği yerde, yani evin duvarları arasında, sessizce meşrulaştırılır. Bu meşrulaştırma biçimleri, tarih boyunca kadının bedenini, emeğini ve arzularını kontrol etme biçimleriyle iç içe geçmiştir.

Dolayısıyla kadına yönelik şiddeti anlamak, yalnızca hukuki veya psikolojik bir analiz değil, aynı zamanda mülkiyetin ve üretim biçimlerinin tarihsel eleştirisini gerektirir.

Antropolojik araştırmalar, klan topluluklarda kadın ve erkeğin üretim süreçlerinde birbirini tamamlayan roller üstlendiğini gösterir. Ancak tarım devrimiyle birlikte üretim fazlası ortaya çıktığında (artık ürün), mülkiyet kavramı doğdu. Mülkiyetin kişisel biçim alması, yalnızca doğa üzerindeki değil, kadın üzerindeki tahakkümün de başlangıcı oldu.

Friedrich Engels, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni adlı eserinde, “kadının tarihsel yenilgisi”nin erkeklerin üretim araçları üzerindeki denetimi ele geçirmesiyle başladığını belirtir. Kadın, bu noktadan itibaren “üretken emek”ten dışlanmış, üreme emeğine indirgenmiştir. Kadının bedeni artık yalnızca kadının biyolojik bedeni değil, ekonomik bir mülkiyet alanına dönüştürülmekle beraber politika üretme merkezi olmuştur. Evlilik, bu mülkiyetin hukuki biçimiyken; namus, ideolojik biçimi haline getirilmiştir.

Felsefi gelenek içinde kadının “öteki” konumuna itilmesi, şiddetin sembolik kökenini oluşturur. Aristoteles’ten Hegel’e uzanan çizgide kadın, akıl ve kamusal alanın dışında konumlandırılmıştır. Dünyayı çözümleyen filozoflar ne olmuştu da kadını çözememişti? Görmemede ısrar ettiren neydi?

Schopenhauer, kadını savaşılmaması gereken bir düşman değil, kontrol altına alınması gereken bir tehdit, olarak tanımladı. Yine Nietzsche, Böyle Buyurdu Zerdüşt kitabında, “kadına gidiyorsan kamçıyı unutma” ifadesi ile kadını yalnızca kontrol altına alma çağrısında bulunmadı, kadının varlığını felsefi olarak ele almadı, müdahaleci olarak ele aldı. Kadın felsefenin kenarına itildi, sistem dışı olanın susacağı düşünülse de kadın susmadı.

Pierre Bourdieu, Eril Tahakküm adlı eserinde, bu sembolik düzenin nasıl ‘doğal’laştırıldığını gösterir: toplum, erkeğin iktidarını “kendiliğinden meşru” sayar. Kadın, kültürel olarak edilgenleştirilirken, erkek özne olarak kodlanır. Böylece şiddet, yalnızca fiziksel bir eylem değil, sembolik bir “dil” haline gelir; kadını sessizleştiren, görünmez kılan bir toplumsal jesttir.

Kapitalist üretim biçimi, tarihsel ataerkiyi tasfiye etmemiş; aksine onu yeniden biçimlendirmiştir. Kadının emeği, kapitalizmin iki temel sütununu desteklemiştir:

1)Ücretsiz ev içi bakım emeği, yani yeniden üretim emeği.

2)Düşük ücretli, güvencesiz işlerde yoğunlaşan “yedek işgücü ordusu”.

Silvia Federici, Caliban ve Cadı adlı çalışmasında, modern kapitalizmin kadın bedenini nasıl disipline ettiğini gösterir. Cadı avları, aslında “kadının bedenini mülkiyet ilişkileriyle uyumlu hale getirme” sürecinin tarihsel ifadesidir. Kadının üreme kapasitesi, erkek mülkiyetinin ve soyun sürekliliği için denetim altına alınmıştır. Dolayısıyla kadına yönelik

şiddet, sadece bireysel bir iktidar sapması değil, mülkiyetin yeniden üretiminde sistematik bir araçtır.

Devlet de bu yapının nötr bir gözlemcisi değildir. Aile, özel mülkiyetin ideolojik mikrokozmosudur; devlet, onun koruyucusudur. Kadına karşı şiddetin sürekliliği, bu yapısal iş birliğinin ürünüdür.

Erkekliğin inşası, iktidar ilişkilerinin mikro düzeyde yeniden üretimidir. Raewyn Connell'in kavramsallaştırdığı "hegemonik erkeklik", erkekleri de disipline eder: erkek, güçlü, hâkim, duygusuz olmalı; sevgiyi ancak tahakküm yoluyla ifade edebilmelidir. Sevmenin ve sevilmenin yok koşulu tahakküm safsatası ile bir inşa gelişti.

Bu hegemonik normlar, toplumsal değişimle çatıştığında erkeklik krizi doğar. Kadına yönelik şiddet, çoğu zaman bu krizin şiddetli dışavurumudur — bir iktidar kaybı korkusunun telafisidir.

Kadının eğitim, ekonomik ve kamusal görünürlüğü'nün artması, ataerkinin sarsılmasına yol açarken, bu sarsıntı çoğu zaman erkeklerce "şiddetle yeniden kurulan düzen" olarak deneyimlenir.

Erkek Kültürü, şiddeti yalnızca anlatmaz; onu yeniden üretir. Mitlerde, masallarda, televizyon dizilerinde erkek çoğu kez "koruyucu" olarak sunulur; kadının varlığı erkeğin eylemine bağlıdır. "Sevdiğini dövmek" ya da "namusunu korumak" gibi ifadeler, sembolik şiddetin dilsel tortularıdır.

Bourdieu'nün kavramsallaştırdığı "sembolik şiddet", burada toplumsal bilinçaltında işler: Kadın kendine biçilen rolü "doğal" kabul eder, erkek ise tahakkümünü "haklı" sayar. Bu karşılıklı kabulleniş, fiziksel şiddetin meşruluk zeminini hazırlar.

Kadına yönelik şiddetle mücadele, yalnızca yasal yaptırımların değil, toplumsal inşanın konusudur.

Kadının ekonomik bağımsızlığı, ataerkinin en temel dayanağını çözer. Kadınların üretim araçlarına, emeğin örgütlenmesine ve kamusal karar süreçlerine erişimi, şiddetin yapısal zeminini zayıflatır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi, aynı zamanda mülkiyetin demokratikleştirilmesi mücadelesidir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi yalnızca kadınlara değil, özellikle erkeklere yönelmelidir. Erkeklik kimliği, duygusal farkındalık ve empati temelinde yeniden inşa edilmelidir.

Kültürel üretim alanlarında —medya, sanat, edebiyat— kadının temsili “kurban” figüründen çıkarılıp özneleşen, direnen bir figüre dönüştürülmelidir.

Yasal düzenlemeler, şiddeti yalnızca cezalandırmamalı, aynı zamanda önlemelidir. Sosyal politikalar, kadın sığınaklarını “yardım” değil “özgürlük mekânı” olarak kurmalıdır. Rojava’daki Jinwar modeli yapılar yaygınlaştırılmalıdır.

Hukukun dili, kadını korunan değil, özne olarak tanınan bir varlık haline getirmelidir.

Kadına yönelik şiddet, bireysel bir patoloji değil, toplumsal bir epistemolojidir; yani insanın insana bakışının bozulmuş biçimidir.

Bu şiddet biçimi, yalnızca kadını değil, erkeği de zincire vurur: biri nesneleştirilir, diğeri tahakkümün yüküyle sakatlanır.

Gerçek kurtuluş, mülkiyetin, cinsiyetin ve iktidarın yeni bir eşitlik anlayışı içinde çözüldüğü bir demokratik toplumsal düzende mümkündür.

Kadının özgürleşmesi, insanın kendini yeniden inşa imkânıdır. Özgürleşen kadının örgütlenmesi toplumsal özgürlüğe giden yoldur.

Ve belki de bu yüzden, kadına karşı şiddetle mücadele, insanlık tarihinin en derin etik devrimidir.

Demokratik Modernitenin İnşasında Birlikte Dönüşmek

Fatime Levent Üzümlü-30 Kasım 2025

Demokratik modernite, bu anlamda yalnızca bir politik düzen değil; bir sosyokültürel duyarlık biçimidir. Yaşamın tüm biçimlerine karşı açıklığı, paylaşımı ve ortaklığı esas alır. Bu duyarlık, insanı hayatta kalmanın ötesine, birlikte gelişmenin ve birlikte anlam üretmenin alanına taşır

Dayanışma, Karşılıklı Dönüşüm ve Ortak Varlık Üzerine Bir Davet

Yeni bir çağın eşiğindeyiz. Belki yeni stratejilere değil ama farklı bir çabaya, daha derin bir bakışa, varoluşumuzu yeniden tanımlayan bir farkındalığa ihtiyacımız var. Yaşadığımız dünya, iklim krizinden toplumsal kutuplaşmalara, şiddetten kırılğan ekonomilere kadar belirsizliğin her biçimini önümüze seriyor. Artık bu belirsizlik istisna değil; yaşamın kendisine dönüşmüş durumda. Bu nedenle “nasıl dayanışırız” sorusu, “nasıl birlikte var oluruz” sorusuna evriliyor.

Birlikte kalmanın üçüncü bir yoluna, ne teslimiyet ne de tahakküm içeren, onarıcı bir ilişkiselliğe yöneliyoruz. Gerçek dönüşüm, bireylerin değil, ilişkilerin değişiminden doğuyor. İnsan artık yalnızca kendi benliğinin sınırlarında değil, başkalarıyla kurduğu etkileşimlerde anlam buluyor. Birlikte kalabilmek, farkları bastırmak değil, onları tanımak, onları taşımanın sorumluluğunu paylaşmak demek. Bu paylaşım, en derin anlamıyla onarmaktır.

Toplumun bize sunduğu kategoriler — cinsiyet, başarı, statü, kimlik — uzun zamandır düşünsel yapılarımızı belirliyor. Fakat bu kalıplar çatlıyor. İnsan, tanımlanmış rollerden değil, akışkanlık ve çeşitlilik içinden doğuyor. Yeni paradigma, farklılıkların ve geçişlerin bir tehdit değil, zenginlik olarak görüldüğü bir bakışı gerektiriyor. Güven, artık kontrolle değil; açıklıkla, özenle, farkındalıkla kuruluyor. Bir arada olmanın gücü, benzerlikte değil; farklılığın diyaloga dönüşmesinde yatıyor.

Dayanışma, artık bir destek biçimi değil; karşılıklı dönüşümün kendisidir. Birlikte dönüşmek, aynılaşmak değil; farklılıkların ritminde yeni bir bütün yaratmaktır. Bu, bir ideoloji değil, bir etik tutumdur. İnsanı merkezden çıkarır, yerine ilişkiyi koyar. Dayanışma, görünmeyen bir dil taşır: bir bakışta “seni görüyorum”, bir duraksamada “buradayım”, bir nefeste “seninle varım” diyebilme cesareti. Bu, hiyerarşinin değil, yatay ilişkilerin dili; benzerliğin değil, paylaşılan kırılganlığın dili.

Bugünün insanı yalnızca ekonomik ya da toplumsal belirsizliklerle değil, varoluşun bütününe dair bir kaygıyla karşı karşıya. Kaynakların tükenişi, doğanın tahribatı, hızla değişen değerler dünyası hepimizi yeniden düşünmeye çağırıyor. Güç artık kontrol etmekte değil; belirsizlikle kalabilme, dayanabilme, nefes alabilme becerisinde. Bilinmeyene direnmeyi değil, onunla birlikte yaşamayı öğrenmek gerekiyor. Asıl özgürlük burada başlıyor: bilmediğimizle barıştığımız, belirsizlikte kök salabildiğimiz yerde.

Demokratik modernite, bu anlamda yalnızca bir politik düzen değil; bir sosyokültürel duyarlık biçimidir. Yaşamın tüm biçimlerine karşı açıklığı, paylaşımı ve ortaklığı esas alır. Bu duyarlık, insanı hayatta kalmanın ötesine, birlikte gelişmenin ve birlikte anlam üretmenin alanına taşır. Ortak öğrenme, bu bağlamda artık bir hazırlık değil, bir ilişki pratiği olmalıdır. Bilgiyi aktarmak yerine, birlikte düşünme cesareti, birlikte yaratma deneyimi önem kazanır.

İnsanlığın yeniden yapılanması, yukarıdan tasarlanan sistemlerle değil, ilişkilerdeki farkındalıkla mümkündür. Birlikte yaşama, yalnızca fikirlerde değil, davranışta, bedende, ses tonunda, dinleme biçiminde gerçekleşir. Bu hem politik hem de sosyokültürel bir eylemdir. Birlikte dönüşmek, birbirinin içinde kaybolmadan yan yana durabilmektir. Bir başkasının varlığını, kendi varlığımızın koşulu olarak kabul etmek, belki de insanlık için en köklü devrimdir.

Demokratik modernite bu kabullenmeden doğar: merkezsiz, karşılıklı, sosyokültürel ve politik bir dokudan. Bu dokunun her ilmeği, bir sözdür, bir bakıştır, bir sessizliktir. Yıkımdan doğan bir bilinç, yeniden kurulan bir anlamdır bu. Her buluşma, yeni bir dünyanın küçük bir parçasını örür; sözle, eylemle, tanıklıkla. Ve belki de en derin özgürlük, tam burada gizlidir: bir arada kalma, birbirini duyma, yeniden bağ kurma cesaretinde.

“Aidiyet verilmez; onu birlikte yaratırız.” — Peter Block

Bu, bir program değil; bir davettir. Birlikte yaşamın anlamını yeniden kurmaya, kırılganlıklarımızı güç kaynaklarına dönüştürmeye, “ben” yerine “biz” diyebilmenin yeni yollarını aramaya bir çağrıdır. Belki de demokratik modernite, bir sistemden çok, her sabah birbirimize “buradayım” diyebilme kararlılığıdır.

Son Not:

Block, Peter. Topluluk: Aidiyetin Yapısı.

Cornell, Drucilla. Özgürlüğün Kalbinde: Feminizm, Cinsiyet ve Eşitlik.